

SİNEMA ESERİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ

34. İstanbul Film Festivali'nde Yaşanan Gelişmelerle İlgili İstişare Toplantısı 22 Nisan 2015

Seyhan Kaya – Se-Yap Yönetim Kurulu Sayman Üye: Merhaba, hoş geldiniz. Se-Yap yönetim kurulu olarak, Antalya Film Festivaliyle başlayan, İstanbul Film Festivalinde devam eden süreçle ilgili bir değerlendirme yapmak ve fikir alışverişinde bulunmak üzere bu toplantıyı organize etmeye karar verdik. Tartışmayı kolaylaştırması açısından konu başlıklarını belirledik. Yöntem olarak önerimiz şöyle, üçer dakikalık süre ile söz alarak fikirlerinizi aktarmanızı rica ediyoruz. Antalya Film Festivali'ndeki sansür konusu ve İstanbul Film Festivali'ndeki konu birbirinden farklı gibi görünüyor. Yaşanan ilk olayda festivalin sürmesi tercih edilirken, İstanbul Film Festivalinde filmlerin yarışmadan çekilmesine karar verildi. Önümüzdeki festival takvimini düşünerek ne yapmalıyız, bu konuda fikir alışverişinde bulunalım istiyoruz. Öncelikle, İstanbul Film Festivali'nde ne oldu? Sizlerden kısaca dinleyelim. Ardından İstanbul Film Festivali'nin aldığı tavrı değerlendirelim. Sonra, sinema meslek birliklerinin bu süreçte nasıl hareket ettiğini değerlendirelim. Son olarak da önerileri alalım. Bugün toplantımızda yarışmada filmi olan yönetmen ve yapımcılar var, süreci yaşayanlar var, öncelikle ne oldu?

Nadir Öperli – Liman Film: Filmimiz, “Nefesim Kesilene Kadar”, bu yıl İstanbul Film Festivali ulusal yarışmada yer alıyordu. Bakur filminin gösteriminin yapılmayacağı bilgisiyle festivalde gösterilecek tüm filmlerden eser işletme belgesi istendiğini İKSV'nin internet sitesinde yer alan duyuru ile öğrendik. Bu duyurudan kısa süre sonra, Bakur filminin yönetmen ve yapımcılarından toplantı çağrısı aldık. Bu toplantının ardından bir çağrı metni oluştu. Bu metin, festivalde yarışacak, gösterimi gerçekleşecek film sahiplerine ve festivale, gösterimleri durdurma çağrısı yapıyordu. Biraz hızlı bir karar oldu ama yönetmen Emine Emel Balcı Tunçel ile filmi göstermemeye karar verdik. Ulusal yarışmada yer alan film sahipleri olarak daha sonra da toplantılar yaptık. Bu arada bizim eser işletme belgemiz vardı. Cuma gününden başlayan süreç ile ilgili cumartesi günü film sahiplerine bir çağrı yapılarak konu tartışılabilirdi diye düşünüyoruz. Eser işletme belgesi konusunda film sahipleri daha önce uyarılmadıkları için bir gün gibi kısa bir zamanda bu belgenin alınabilmesini pek mümkün görmüyorum. Geldiğimiz noktada, Ankara Film Festivali, Engelsiz Film Festivali'nden de hem jüri üyeleri hem de filmler çekiliyor.

SİNEMA ESERİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ

Emine Emel Balcı Tunçel - Yönetmen: Filmin gösteriminin engellendiğinin, duyurudan birkaç gün önce belli olmasına rağmen festival, iletişim kanallarını kullanarak bunu bizlerle paylaşmadı. Eğer doğru bir strateji yürütülebilseydi belki de zincirleme bir etki söz konusu olmayacaktı Öte yandan böyle durumlarda kişisel tercihler önem kazanıyor. Sanırım koşullar farklı da olsa bizim filmimizle ilgili kararımız değişmezdi.

Enis Köstepen- Yapımcı: Mevcut mevzuat ile eser işletme belgesi sorununun her festivalde gündeme geleceği bu son olayla da anlaşılmış oldu.

Seyhan Kaya: Uzun metraj film yapımcıları için eser işletme belgesi almak zaten gerekli, filminizi vizyona sokacağınız için almalısınız. Burada kısa film ve belgesel film sahiplerini zorlayan bir durum ortaya çıkıyor. Filmlerimizi ticari açıdan dolaşıma sokmak üzere üretiyoruz. Ama kısa film, belgesel film yapanlar, amatör olarak film yapanlar ilk olarak ticari amaç gütmüyorlar. Bu noktada yaşadığımız sorunu nasıl aşacağız?

Nadir Öperli: Bence uzun metraj film yapımcılarını da etkiliyor. Festival için filmi hazırlıyoruz fakat daha sonra üzerinde değişiklik yapabiliyoruz. Eser işletme belgesini bu sebeple mümkün olan en geç tarihte alıyoruz. Aslında bu belgenin alınmadan filmlerin gösterilebilmesi imkânı festivallerin daha özgür alanlar olarak kalmasını da sağlayacaktır. Meslek birlikleri konusunda sormak istediğim bir şey var, kayıt tescil sisteminin meslek birlikleri tarafından yapılabilmesi söz konusu mu? Bu konuda meslek birlikleri hangi girişimlerde bulundular?

Serkan Çakarer – Yapımcı – Yönetim Kurulu Üyesi: Öncelikle kayıt tescil belgesi ve eser işletme belgesi gibi iki ayrı belge olduğu düşünülüyor ama yönetmelikte bu tanımlar birbiri içine geçtiği için eser işletme belgesi almadan kayıt tescil yapabilmek mümkün olamıyor. Bakanlık bunu biliyor, ayrılması gerektiğini de biliyor. Yaptığımız tüm toplantılarda bu konu gündeme geldiğinde üzerinde çalışıldığını bize iletiyorlardı. Kayıt tescil işleminin meslek birliklerince yapılması konusunda sıkıntı şöyle, öncelikle bu iş Telif Hakları Genel Müdürlüğüne bağlı yapılıyor. Telif Hakları Genel Müdürlüğü'nün bir veri tabanı oluşturma çalışması sürüyor. Bu işi meslek birlikleri alıp yapacakları zaman eski filmlerin çoğunda hak sahipliği sorunu ile karşılaşılacak.

SİNEMA ESERİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ

Bu filmlerin bir çoğunun eser işletme belgeleri yok. Öncelikle gerçekten filmlere ait bir veri tabanı altyapısının oluşturulması gerek.

Baran Seyhan - Yapımcı: Konuyla ilgili bildiklerimi anlatmak istiyorum. Üzgünüm, çünkü yapılamayan festivaller var, keşke yapılabileseydi. Protestoların bir şeylerden vazgeçerek değil inadına sahip çıkarak yapılması gerektiğini düşünüyorum. Filmleri kendimize saklayarak sansürü protesto edemeyiz. Son olaydan karlı çıkan kimse yok. İzleyici mağdur oldu, filmlerini çeken arkadaşlarımın da huzursuz olduğunu görüyorum. Festival yöneticilerinin hatalı olduğunu görüyoruz ama mağduriyet yaşayan bizleriz. Çünkü festivaller yoluyla izleyici ile buluşabilecek filmler, bu şansını kaybetmiş oldu. Antalya Film Festivali iyi bir fırsat olabilirdi ancak yaşanan o deneyimden ders alınamadığını düşünüyorum. Meslek birliklerinin bu tür konularda kesin yargı ile hareket etmelerini doğru bulmuyorum. Sorun, Bakur filminin gösteriminin engellenmesidir. Ancak bu engelleme Kültür Bakanlığı tarafından gelmemiştir, Emniyet'den gelmiştir. Eser işletme belgesi takibi kolluk kuvvetleri tarafından yapılmaktadır. Bir süre önce Filmmor festivalinde bir gösterim bu şekilde engellenmeye çalışıldı. Mevzuat bu belgenin festival olsun olmasın gösterimlerde arandığını söylüyor. Film, gösterim programına alınırken de mevzuat biliniyordu. Yasal mevzuatın değişmesi kısa zamanda mümkün görünmüyor. Yasa taslağında, eğer bir değişiklik yapılmamışsa, bu sorun ortadan kalkıyordu. Festival gösterimlerinde sorumluluk tamamen festival yönetimine bırakılıyordu. İKSV bu filmle ilgili Emniyet tarafından uyarılıyor. Ardından Sinema Genel Müdürlüğü konudan haberdar olunca eser işletme belgesi olmayan filmlerin başvurularının pazartesi günü yapılmasını ve bir günde çıkarılmak üzere yardımcı olunacağını söylüyor, öneriyor. Ancak kimse başvuru yapmıyor. Festival yönetimi bu konuda festivalde yer alan yapımcıları uyarıyor, bilgilendirmiyor. Bakur filminin de eser işletme belgesi için başvuru yapması gerektiğini düşünüyorum. Başvurudan sonra belge verilmezse ona göre bir mücadele sürdürülürdü. Öte yandan kayıt tescil zorunluluğu hak sahiplerinin, eser sahibinin haklarını koruyan bir belgedir. Bu açıdan önemini de göz ardı etmemek gerekir.

Sabahattin Çetin - Yapımcı: SEK yasal olarak festivallere yazı veren bir yapı. Aslında bu tür sorunları yaşamamak adına bu kurumu çalıştırmamız doğru olacaktır.

SİNEMA ESERİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ

Baran Seyhan: SEK, Sanatsal Etkinlikler Komisyonu yapısı ile ilgili biraz bilgi verelim. Festivallerde izlediğimiz yabancı filmleri Sanatsal Etkinlikler Komisyonu'nun verdiği bir yazı sayesinde izleyebiliyoruz. SEK bu filmlerin izlenebilmesi için festivallerden beyan alıyor, onlara bir yazı veriyor.

Yamaç Okur – Yapımcı – Yönetim Kurulu Üyesi: Öncelikle bu sorun yeni bir sorun değil. Yönetmelikteki maddeler geçerli olduğu sürece uygulamada bir değişiklik olmayacak. Biz meslek birliği olarak bu konuda epey fazla yazışma gerçekleştirmişiz. Yönetmelik değişmedikçe bu sorun olacak ve yarışmaların yapılması tehlikeye girecek. Geçmişte kısa film ve belgeseller özel durumları sebebiyle bu uygulamanın dışında tutuluyordu. Ancak Bakur filminin gösteriminin engellenmesi süreciyle anlaşılıyor ki artık kısa film ve belgeseller için de bu belge talep edilecek.

Emine Yıldırım – Gıyotin Film: Araya girerek bir bilgi vermek istiyorum. Son yaptığımız kısa film için başvuru yaptığımız festivallerden eser işletme belgesi gerektiğine dair mailler aldık.

Yamaç Okur: Bu talepler yeni değil, uzun zamandır gündemde. Meslek birlikleri bu konuda ne yapılması gerektiğini defalarca dile getirdiler. Son olayda gördüğümüz şu, aslında festival ve sinemacılar arasında iletişim sorunu var. şahsen ve yönetim kurulu üyesi olduğum meslek birliği adına söyleyebilirim, biz festivallerde gösterilecek filmlere eser işletme belgesi alınmasını doğru bulmuyoruz.

Serkan Çakarer: Bu noktada araya gireyim, artık dijital sinema denen bir kavram var. Ben yapımcı olarak filmimin daha uzun bir versiyonunu festivalde göstermeyi tercih edebilirim. Bu versiyonu eser işletme belgesi almadan gösteririm. Vizyona girerken ticari sebeplerden dolayı kısaltarak daha farklı bir versiyonu gösterme özgürlüğüne sahip olmalıyım.

Yamaç Okur: şu durumda, meslek birliği olarak neden eser işletme belgesi almadın diyemeyiz. Bu olayların basında ne kadar yer aldığına baktım. Basında çok fazla yer almadığını gördüm. Bu meselenin bir film özelinde tartışılmaması gerekir. Biz meslek birliği olarak buna dikkat ettik. Çözümü daha genelde aramalıyız.

SİNEMA ESERİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ

Hacı Orman - Yönetmen: İstanbul Film Festivali'nde yaşananların içindeydim. Kısa filmimle özel bölüme katılacaktım. İstanbul Film Festivali'nde her şey çok hızlı gelişti. Filmleri çekme kararını vermek çok kolay değil. Bana pazar günü benim kısa filmim için eser işletme belgesine gerek olmadığı söylendi. Fakat şu aşamadan sonra kısa filmlerden de bu belge istenecek ve önümüzdeki festivallerde bu soruna karşılık nasıl hareket edilecek bunu düşünmemiz gerekiyor.

Nurcan Güzel – Mor Reklamcılık: Ben yapımcı değilim, ithalatçı olarak tespitlerimi anlatacağım. Festivalde üç filmimiz vardı. Pazartesi günü, insan hakları bölümünde yer alan filmimizin yapımcısından bir email aldım, filmi yarışmadan çektiklerine dair. Ertesi gün Panahi ve satıcısı Fransa'dan aradılar filmi çekmek istiyoruz dediler. Panahi'nin filmi çekmedim çünkü bu yönetmen yasaklar altında film çekiyor, ülkeden çıkarıyor ve biz bu filmi gösterimden çekeceğiz. Bu bana doğru gelmedi. Bu arada bazı belgeselci arkadaşların filmleri basın gösterimi adı altında gösterildi ancak bu imkânı kimler kullandı bilemiyorum. Bu noktada ne yapılabilir bilemiyorum.

Selim Evcı - Yönetmen: Sürece dair sonrasında ne yapabiliriz, sinemayı nasıl koruyabiliriz bunu da artık düşünmemiz gerekiyor. Kendi adıma süreçteki aceleciliği hiç anlamadım. Ben film izlemek için sinemaya girdim ve orada filmlerin çekildiğine dair ilk açıklamayı duydum. Ben de bildiğiniz gibi kısa film festivali yapıyorum. Böyle bir durum söz konusu olduğunda festivalin öncelikle yönetmenlerle acil bir toplantı yapmasını beklerdim. Eser işletme belgesini almayı reddeden arkadaşlar otomatik olarak hiç bir festivale başvuru yapamayacaklar. Festivale başvuramazsan protesto yapabilecek platformda da yer alamayacaksın. Bir süredir dünyada bu tür örnekler var mı diye araştırıyorum, bizim gibi filmi göstermeyerek kendini sansürleyen bir örneğe rastlayamadım. Ben kendi filmi sansürlemek tavrını çok yanlış buluyorum. Başka yöntemler bulunmalı.

Derviş Zaim - Yönetmen: Kendi filmimizi sansürlemek meselesi ile ilgili olarak aklıma gelen bir örneği sizlerle paylaşmak istiyorum. 1968 yılında Roma'da yaşanan bir hikaye. 1968 olayları başladığında Roma'da en önemli sinema okulunda öğrenciler okulu işgal ediyorlar ve herkesi okuldan kovuyorlar. Polis binayı kuşatıyor, onlar içerde direniyorlar. Hocaları da okuldan kovuyorlar. Bir şey daha yapıyorlar. İşgal ettiğimiz yer okul diyorlar, okul eğitime devam etmeli diyorlar. Peki, ne yapıyorlar,

SİNEMA ESERİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ

Pasolini'yi çağırıyorlar. Pasolini okula geliyor ve onlara ders veriyor. Biz de protestomuzu yapalım ama aynı zamanda festival devam etsin. Bu olay benim için çok değerli bir örnektir.

Aydın Sayman - Yönetmen: Geçmiş yıllarda da örnekleri vardır, bazı filmlerle ilgili Emniyet, Telif Hakları Genel Müdürlüğü'ne yazı yazar, bu filmlerin değerlendirilmesi sınıflandırılması üst kurula gider. Son bir yıldır yaşadıklarımıza baktığımızda sinema çeşitli biçimlerde sansür veya engelleme ile karşı karşıya. Bu durum festivallere de uygulanıyor. Baskı çok farklı kanallardan gelebilir. Bizim buradaki tavrımız önemli. İstanbul ve Ankara Film Festivallerine verdiğimiz tepkiler kendiliğinden doğdu, bunu kabul ediyorum. Kendiliğinden gelişen tepkilerin kazanımı düşük olur. Verdiğimiz tepkiyi akılcı bir iradeye oturtmak lazım. Görünen şu ki, festivallere eser işletme belgesi konusunda serbest davranma özgürlüğü verilmeyecekse, hiç bir yerli film festivalde gösterilemeyecek demektir. Bu tavrın sonucu bunu gerektirir. Yönetmelik düzenlenene, festivallerde eser işletme belgesi aranma şartı kaldırılana kadar böyle devam ettirebilmemiz gerekir. Derneklerin de içerisinde olduğu bir platform oluşturulabilir. Bu platform konuyu takip ederek bir tavır oluşturmaya çalışır.

Sabahattin Çetin: Benim görüşüme göre sektörümüz henüz bu kadar olgun değil. Uluslararası standartları temel alarak hazırlanacak bir metinle kamu otoritelerine ulaşmaya çalışmalıyız.

Seyhan Kaya: Bu noktada sinema meslek birlikleriyle ilgili bir not düşmemiz iyi olacaktır. Hazırlanan metne imza atacağını bildiren meslek birliklerinin bazıları, bir gün sonra kararlarını değiştirdiler. Bu sebeple sinema alanında güç birliği olduğunu söyleyemeyiz.

Yamaç Okur: Olaydan hemen sonra pazartesi günü güç birliğini acil toplantıya çağırdık. Kısa bir metin oluşturduk. Kısa metnin içeriği, olayları kaygıyla izliyoruz, yarın daha ayrıntılı bir metin yayınlayacağız, şeklindeydi. Bu ilk metne imza atılamadı. Durum böyle olunca uzun açıklamaya sıra gelemedi bile. Atlas sinemasında açıklanan metin sektörel açıdan bakıldığında acayip bir şey söylemiyor. Durumla ilgili bilgilendirme yapıyor ve beklentileri bir kez daha aktarıyor. Bakanlıkla bir çalıştay

SİNEMA ESERİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ

organizasyonu çok önemli ve yapılmalı elbette ama çalıştay yapılması neden bu açıklama metnine imza atmaya engel teşkil ediyor anlayamadık. Bu son olayda şunu anladık ki alınan kararlar, meslek birliği üyeleriyle paylaşılmıyor, yönetim kurullarına danışılmıyor. Bence yapılması gereken en önemli şey siyasetçilere baskı yapabilmek. Bu yüzden kim hangi siyasetçiyi tanıyorsa o kanaldan baskı yapmalı. Sadece meslek birlikleri üzerinden değil kişisel bir baskıdan söz ediyorum. Meslek birliklerinin şu an yaptıkları çağrıların bir tabanı yok.

Kazım Gündoğan - Yapımcı: Ülkemizde antidemokratik uygulamalar var, herkes kendi açısından bu antidemokratik uygulamalara maruz kalıyor. Geçtiğimiz günlerde filmimiz Dersim'in Kayıp Kızları ile ilgili olarak böyle bir durumu İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesinde yaşadık. Filmimizi gösteremedik. Belgesel sinema toplumsal hafızanın gelişimi için yapılmaktadır. Bu sebeple eser işletme belgesi gibi daha ticari içerikli bir belgenin istenmemesi gerektiğini düşünüyorum. Ben Se-Yap'ın bu süreçteki tavrını olumlu görüyorum. Bizler de siyaset gütmeliyiz, tüm yetkili makamlara ulaşıarak belgesel ve kısa filmler için eser işletme belgesinin festival gösterimlerinde istenmemesini sağlamalıyız. Bunu yaparken uluslararası meslek örgütlerinden ve basından destek almalıyız.

Aydın Sayman: Ve en önemlisi film yasaklama seçeneğinin kaldırılmasını talep etmeliyiz.

Sevil Demirci – Yapımcı – Yönetim Kurulu Üyesi: Festival tarafından baktığımda, önemli eksiklikler görüyorum. Festivalin danışman kadrosu yok, film seçicileri yok, cuma günü sorun ortaya çıktığı anda festivalde filmleri olan yönetmenleri, yapımcıları ve meslek birliklerini festivalin bilgilendirmesi gerekiyordu. Gösterim iptal edildikten, duyurulduktan sonra sektörle paylaşmak çok geç. Yapılan toplantılarda bu filmin gösterilebilmesi için ne yapılabilir konusu konuşulmalıydı. Filmlerin çekilme kararı çok hızlı alındı ve herkes destekledi ben de destekledim zaten o ortamda aksi düşünülemezdi. Festival yönetiminin bu filmi gösterebilmek için yöntem bulması gerekiyordu. Filmlerini çeken arkadaşlar gerçekten filmlerini yakmış oldular. Açıkçası önümüzdeki festivaller için durum ne olacak diye ben de düşünüyorum. Benim de filmim var acaba Adana'ya başvurmalı mıyım diye düşünüyorum. Tutarlı davranmak uygulama değişene kadar hiç bir festivale başvurmamayı gerektirir.

SİNEMA ESERİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ

Ali Vatansever - Yapımcı: Bence sektör gücünün farkında değil. Yaşadığımız her şey bir deneyim ve ben sektörün vicdani tercihlerine çok güveniyorum. Se-Yap'a şöyle bir önerim var, bu uygulamadan pek çok belgeselci ve kısa filmci zarar gördü. Biz bu durumun bir fotoğrafını çekmeliyiz. Bir acil durum masası oluşturmaliyiz. Sıkıntı yaşayanlara bizi arayın demeliyiz. Hikâyeleri toplayarak paylaşmalıyiz.

Aydın Sayman: Adana ve Antalya Film Festivalleri belki kısa film ve belgesel film yarışmaları yapmıyoruz diyecek. Bu sebeple de uzun metraj yarışması da yapılamayacak belki.

Serkan Çakarer: Belgesel ve kısa film yarışmaları dediğiniz gibi yapılamaz ama uzun metraj film açısından böyle bir birliğin olacağını düşünmüyorum. Birileri filmlerini çekerken birileri de hayır ben çekmiyorum diyebilecek.

Aydın Sayman: Bizlerin tavrı ne kadar net olursa festivaller tarafında da daha dikkatli adımlar atılır. Bu sebeple uzlaşa içerisinde olduğumuz dernek, meslek birlikleri ve diğer örgütlerle bir platform oluşturmamız iyi olacaktır. Sınıflandırma değerlendirme alt ve üst kurullarındaki görevli kişileri daha dikkatli seçmeliyiz. Onların tartışmalarda yalnız kalmalarını engelleyecek yapılar oluşturulmasını sağlamalıyiz.

Nadir Öperli: Meslek siyaseti yapma araçlarımız çok sınırlı. Bu yüzden hukuki açıdan neler yapılmalı bunu araştırmalıyiz. Bu yönetmelikle ilgili hukuksal açıdan ne yapılabilir düşünölmeli. Çünkü sinema yasasının değişimi çok daha uzun sürebilir. Bu sebeple yasa değişmeden yönetmelikle ilgili ne yapılabilir avukatlardan görüş almak gerekir.

Yamaç Okur: Hukuksal mücadele gerçekten önemli. Sadece yasa ve yönetmelik değişikliği dışında kamuoyu artırmak ve lobi oluşturmak gereklidir. Sektörün en büyük sıkıntısı lobi yapma gücünü kullanmamasıdır. Yaptığımız açıklama okunurken daha fazla oyuncu görünebilse basın ilgisini daha fazla olur ve kamuoyunda destek bulur. Oluşturulacak komitede popüler oyuncuların olmasına dikkat etmek gerekiyor. Örneğin son açıklama Hürriyet gazetesinde haber olamadı.

SİNEMA ESERİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ

Seyhan Kaya: Toparlamak gerekirse, öncelikle hukuksal açıdan yapabilecek bir şey var mı araştıracağız. Öneriler doğrultusunda bir komite kurulsun, siyasi partilere baskı yapalım, lobi yapalım, SEK daha etkin kullanılabilir mi, hikâyeleri takip edelim, hukuksal zemini tetkik edelim, alt kurul üst kurul üyelerini iyi seçelim. Görüldüğü kadarıyla bu aşamadan sonra geri dönüş olmayacağı anlaşılıyor. Hepinize katılımınız ve paylaşımlarınız için teşekkür ediyoruz.